

L'ILLA DE MAIANS, de Quim Monzó

L'Illa de Maians, el nou aplec de contes de Quim Monzó, ens confirma una vegada més la indiscutible qualitat literària i la consagració del seu ofici com a fabulista. Fabulista, amb el sentit més tradicional del mot, al qual seria pertinent afegir els matisos que un crític anglès, Robert Scholes, donava el 1967 a autors com John Hawkes i John Barth i d'altres —i que serà la línia que seguirà l'anomenada novel·la post-moderna nord-americana— els quals s'allunyaven de la il·lusió del realisme. Aquest nou tipus de narració, anomenada «fabulació» era per a ell «Un retorn a un tipus de ficció més verbal. Significa també un tipus més fictici. Amb això vull dir una classe de narrativa menys realista i més artística: més formal, més evocativa; més relacionada amb les idees i els ideals, menys relacionada amb les coses». I amb la intervenció de factors experimentals. Aquesta llibertat concedeix a l'autor, en aquest cas Quim Monzó, una major precisió en la recreació de la lògica interna dels con-

tes, i li permet, com assenyalà Dolors Oller, de tenyir-los amb certs valors al·legòrics i simbòlics.

Abans de parlar del recull val la pena veure la línia narrativa, almenys en l'àmbit de la literatura catalana, en què cal relacionar l'obra de Quim Monzó, no tant per detectar influències com entreveure les preocupacions i orientacions a partir de les quals elabora el seu món personal. Així d'una banda, la relació amb el grup de Sabadell, i sobretot, la narrativa de Trabal, per l'humor, la ironia, els elements distanciadors respecte a les situacions i personatges; la superficialitat i la gestualització (dels personatges), que suposa una manca d'introspecció psicològica. D'altra, amb Pere Calders, amb qui comparteix, a més a més, la predilecció pels elements irrealis o fantàstics.

L'Illa de Maians, si no implica un pas endavant, un canvi en la seua producció —que tampoc hi ha per què—, almenys suposa una maduresa i un major domini en la configuració dels distints eixos de les històries. Hi trobem imaginació i fantasia, humor i ironia i sorpresa inesperada, que forjades hàbilment hi basteixen al llarg del llibre històries urbanes, que permeten una lectura ràpida, entretinguda i palpitant, sota la qual emergeix una temàtica latent. L'estil és àgil i expressiu, acurat i precís, dens en matisos. Però, amb tot, s'ha d'assenyalar que si hi ha una evolució evident com a sobretot pel que fa a «Uf va dir ell», aquesta radica pre-

cisament en l'estil. Ha minvat els plantejaments experimentals, l'adjectivació sinestèsica i el llenguatge força plàstic ple de referències als mitjans de comunicació, etc., en favor d'una escriptura, si es vol, més clàssica, més clara i intel·ligible. I amb la qual hi havia obert tot un ventall de possibilitats suggestives i suggerents en el nostre llenguatge narratiu. I tal vegada l'autor hauria de profunditzar-hi en un futur. La llengua és, com en els altres llibres, elegant ja que a la integració del llenguatge col·loquial recrea un llenguatge dúctil i flexible.

Si una primera lectura del present llibre, no ens permet una clara classificació dels contes, almenys a grans trets, possibilita albirar-ne dos grups, tot i tenir en compte la seua semblant estructura. Monzó no situa els personatges en un món irreal ni els presenta sorpresos (només en un principi) pels fets no comuns; tot el contrari, escenifica la història en el plànol d'allò més normal i rutinari i, de sobte, sorgeix allò imprevist o irreal que capgira la lògica comú de les circumstàncies, que pertorba la tranquil·litat dels personatges i que els obliga a enfrontar-s'hi. I, al final, tornen a xocar ab la vida quotidiana a través d'un element d'allò més rutinari.

En alguns d'aquests relats com «El tren», «El segrest», «no tinc res per posar-me», la realitat, un simple acte rutinari, com a un fet normal és distorsionat fins el punt de prendre unes dimensions grotesques, esperpèntiques i ab-

surdes, a través d'una successió acumulativa —escenificada d'una manera molt àgil i dinàmica—, d'esdeveniments i actes que al final palesen la inutilitat dels propòsits dels personatges i el seu fracàs en l'intent de controlar la situació.

En altres com «Halitosi», «No n'estigui tan segur», «Anís del mono» i «Casa amb jardí» —que recorda d'alguna manera a «Coses de la providència» de Cròniques de la veritat oculta— aquest desbordament pren caires irrealis o fantàstics on no hi ha una delimitació precisa d'allò real, d'allò no real.

Per a concloure cal ressaltar que la lectura del present llibre comporta dues dimensions. D'una banda, una anècdota divertida que imposa una lectura ràpida i plaent. D'altra una temàtica latent on trobem reflectida, no d'una manera explícita, si no més bé corporeïtzada a través del discurs, la realitat: els distints conflictes humans, les mancançes, el desig i les frustracions, el fracàs i l'absurde.

Francesc CALAFAT